

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032

Janowiec Wielkopolski, 2022 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	4
I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym	4
II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym	7
II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym	9
II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	12
II.1. Plan rozwoju gminy	12
II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym	18
II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym oraz inne ustalenia dotyczące roli gminy Janowiec Wielkopolski w województwie kujawsko-pomorskim	19
II.3. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej	19
IV. WDRAŻANIE STRATEGII	36
IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii	36
IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii	40
Spis tabel	42
Spis rysunków	43

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy to dokument tworzący ramy dla procesu zarządzania gminą oraz wyznaczania i osiągania celów polityk publicznych. W formie niematerialnej oznacza realizację procesu zarządzania, podejmowania konkretnych przedsięwzięć służących wdrażaniu proponowanych w Strategii kierunków interwencji przy wykorzystaniu narzędzi wykonawczych, a także proces monitoringu i ewaluacji, przekładający się na doskonalenie podejmowanych działań.

Prace nad Strategią rozpoczęły się na podstawie Uchwały nr XXXIV/284/22 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu "Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023 - 2032", w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Kształt niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.), zgodnie z którą Strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zapisy Strategii stanowią efekt spotkania z mieszkańcami gminy Janowiec Wielkopolski oraz osobami, które prowadzą na jej terenie różnego rodzaju działalność (głównie społeczną i gospodarczą). Spotkanie odbyło się 18 maja 2022 r. i służyło wypracowaniu problemów i potrzeb gminy z punktu widzenia różnych grup docelowych, a także priorytetowych kierunków rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Po spotkaniu rozpoczęto nabór kart projektów rozwojowych, mających stanowić dopełnienie propozycji kierunków, które pojawiły się na spotkaniu. Propozycje projektów zbierano do 10 czerwca 2022 r. Następnie prowadzono konsultacje społeczne projektu dokumentu w dniach 27 czerwca – 1 sierpnia 2022 r. Z konsultacji społecznych sporządzono sprawozdanie

opublikowane na stronie internetowej gminy oraz przedstawione radnym na najbliższej sesji po przeprowadzeniu konsultacji.

Projekt Strategii został zaopiniowany pozytywnie w zakresie sposobu uwzględnienia w nim ustaleń i rekomendacji odnoszących się do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ (Uchwała nr 28/1178/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

Gmina wystąpiła również do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o uzgodnienie możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu strategii. RDOŚ pismem znak: WOO.410.265.2022.MD1 z dnia 1 lipca 2022 r. pozytywnie zaopiniował możliwość odstąpienia, zatem Strategia Rozwoju została uznana za dokument nieoddziałujący negatywnie na środowisko.

I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

I.1. Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym

Gmina Janowiec Wielkopolski charakteryzuje się dość niską gęstością zaludnienia. Liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się w ciągu 5 lat o 4,7%. Zjawisko to utrzymuje się w całym województwie kujawsko-pomorskim, gdzie w analizowanym okresie spadek liczby mieszkańców wyniósł 1,1%. W gminie daje się ponadto zauważyć ciągły spadek liczby urodzeń żywych, któremu towarzyszy wzrost liczby zgonów. Należy tu jednak podkreślić, że największy wzrost liczby zgonów miał miejsce w czasie pandemii Covid-19, zaś wcześniej sytuacja była dość stabilna. Zmiany tendencji dla obu tych zjawisk przekładają się na niekorzystny poziom przyrostu naturalnego, który w 2017 r. był jeszcze dodatni, a w kolejnych latach osiągał już tylko wartości ujemne, ciągle się zmniejszając. Spadek liczby ludności występuje w gminie w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co zmniejsza możliwości reprodukcyjne społeczności. Sytuacja jest tym bardziej niekorzystna, że liczba kobiet jest znacznie mniejsza niż mężczyzn.

Z pomocy społecznej w ostatnich 5 latach mieszkańcy gminy korzystali najczęściej w związku z bezrobociem i ubóstwem, mimo że w obu tych przypadkach liczba korzystających ulega systematycznemu zmniejszeniu. Generalnie liczba rodzin, które korzystają z pomocy społecznej (a co za tym idzie - liczba osób w rodzinach) ulega spadkowi - w ciągu 5 lat o 29%. Największą część tych rodzin stanowią jednoosobowe gospodarstwa domowe, a ich udział w ogólnej liczbie rodzin wzrósł. Analiza liczby dzieci występujących w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wskazuje, że najczęściej są to rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci. O 10,8% wzrosła liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej, a o 24,4% spadła liczba emerytów i rencistów. W poprzednich latach pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej świadczyli ponadto usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, udzielali wsparcia w formie dożywiania. Od 2015 r. gmina współpracuje z Powiatową Wypożyczalnią Sprzętu Rehabilitacyjnego w Żninie, dzięki czemu część jej mieszkańców otrzymuje nieodpłatnie taki sprzęt. Od 2021 r. realizowany jest program „Opieka 75+”, który służy poprawie dostępności do usług opiekuńczych. Pracownicy Ośrodka angażowali się także w pomoc osobom, które dotknęła pandemia Covid-19.

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli zlokalizowanych na terenie gminy Janowiec Wielkopolski od roku szkolnego 2017/2018 wzrosła o 1%. Placówki edukacyjne są dobrze wyposażone. Uczniowie mają dostęp do sal gimnastycznych i boisk. Poza szkołą w Świątkowie i Sarbinowie Drugim pozostałe posiadają pracownie komputerowe z dostępem do internetu. Uczniowie mogą korzystać ze świetlic szkolnych. Żadna ze szkół nie prowadzi wymiany zagranicznej uczniów. Nauczyciele mogą wykorzystywać w procesie nauczania interaktywne pomoce dydaktyczne, przy czym ich liczba oraz dostępne rodzaje sprzętu jest bardzo zróżnicowana. Oferta zajęć dodatkowych (pozaekcyjnych) również jest zróżnicowana. Największą część kadry dydaktycznej stanowią nauczyciele dyplomowani (61,5%), a więc o najwyższym stopniu awansu zawodowego. Wyniki osiągane przez uczniów w ramach

egzaminu ósmoklasisty są w gminie Janowiec Wielkopolski niższe niż średnia dla powiatu żnińskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Instytucją kultury o najszerszym zakresie działania jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Janowcu Wielkopolskim. Ośrodek dysponuje salą widowiskową dla około 150 osób, sprzętem nagłaśniającym i oświetleniowym, AGD, ekranem, rzutnikiem oraz dostępem do internetu. Organizuje lub współorganizuje liczne imprezy (kulturalne i sportowe), również o zasięgu ogólnopolskim. Gromadzą one nawet ponad 1000 uczestników. Większość z nich trwa 1 dzień. W MGOK działa duża liczba zespołów/artystów oraz organizowanych jest wiele zajęć o różnym profilu, co pozwala dostosować ofertę do zróżnicowanych preferencji odbiorców. Do MGOK należy także wieża ciśnień, która po przebudowie stała się filią Ośrodka i pełni funkcje kulturalne. Drugą instytucją kultury działającą na terenie gminy jest Biblioteka Publiczna im. Stefanii Popiołek w Janowcu Wielkopolskim, posiadająca 2 filie. Mimo dość rozwiniętej sieci bibliotecznej (jak na rodzaj gminy i warunki wynikające z jej układu geograficznego), poziom czytelnictwa w ostatnich 5 latach znacząco spada.

Dość rozbudowana jest infrastruktura sportowa gminy. Składają się na nią 3 sale gimnastyczne, 5 boisk, 4 boiska do siatkówki, Orlik, siłownia zewnętrzna w Janowcu Wielkopolskim, boiska wielofunkcyjne w Żernikach i Sarbinowie Drugim, place zabaw w 12 miejscowościach, siłownie zewnętrzne w części wiejskiej gminy oraz Otwarta Strefa Aktywności w Sarbinowie Drugim.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski zarejestrowane są dwa podmioty medyczne oraz dwie apteki. Opieka specjalistyczna dostępna jest w szpitalach, z których najbliższy znajduje się w Żninie. W również nieznacznie oddalonym Gnieźnie dostępne znajdują się dwie placówki medyczne: Szpital Pomnik Chrztu Polski i Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Dziekanka”.

O bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Janowiec Wielkopolski dba Komenda Powiatowa Policji w Żninie poprzez Komisariat Policji w Janowcu Wielkopolskim. W Komisariacie funkcjonuje Rewir Dzielnicowych z 6 dzielnicowymi, z których 2 opiekuje się terenem gminy. Liczba przestępstw utrzymuje się na zbliżonym poziomie, podobnie jak wykrywalność. Najczęściej popełniane przestępstwa to: kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, oszustwo, znęcanie się nad członkiem rodziny/osobą najbliższą, niestosowanie się do sądowego zakazu, kradzież, uchylanie się od realizacji obowiązku alimentacyjnego, posiadanie środków odurzających, groźby karalne oraz stalking. Na terenie gminy działa 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które wraz z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Żninie zapewniają bezpieczeństwo pożarowe. Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są jednostki z: Janowca Wielkopolskiego i Świątkowa.

Mieszkańcy gminy Janowiec Wielkopolski wykazują się dużym zaangażowaniem społecznym, przejawiającym się m.in. dużą liczbą organizacji pozarządowych i społecznych. Do ewidencji Starosty Żnińskiego wpisane jest jedno stowarzyszenie, do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń

Wiejskich - 4 podmioty, a do Krajowego Rejestru Sądowego - 19. Organizacje pozarządowe otrzymywały z budżetu gminy dotacje na realizację zadań publicznych przede wszystkim w zakresie sportu, oświaty i ochrony zdrowia. We wszystkich tych dziedzinach wystąpił wzrost wysokości przeznaczanych na zadania środków.

Analiza SWOT w obszarze społecznym

Mocne strony	Słabe strony
• bogata oferta kulturalna, oświatowa i sportowa, • dostępne świetlice wiejskie, • wysoki poziom bezpieczeństwa, • dostęp do infrastruktury oświatowej, • działalność organizacji pozarządowych oraz inna aktywność mieszkańców, które mogą stanowić o potencjale społecznym w gminie, • spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, • dość dobrze rozwinięta oferta usług medycznych oraz dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego	• zmniejszająca się liczba ludności, ujemny przyrost naturalny, • mniejsza liczba kobiet niż mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, • dynamiczny przyrost liczby osób starszych generujący większe zapotrzebowanie na usługi medyczne, opiekuńcze i pielęgnacyjne, co wpłynie negatywnie na budżet gminy, • wzrost osób korzystających z opieki społecznej w rodzinach jednoosobowych, • niedostatki w infrastrukturze oświatowej, • duża odległości między miejscowościami, utrudniające dostęp do usług społecznych zlokalizowanych przede wszystkim w Janowcu Wielkopolskim
Szanse	Zagrożenia
• bliskość większych ośrodków miejskich, mogących stanowić miejsce pracy, • napływ nowych mieszkańców, • wzrost popularności stylu życia „slow life”, • aktywność lokalnych władz w pozyskiwaniu różnego typu funduszy na realizację zadań w obszarze społecznym, • współpraca z różnymi instytucjami i podmiotami, również spoza terenu gminy	• odpływ młodych mieszkańców do okolicznych, większych miejscowości posiadających bardziej atrakcyjną ofertę pracy, mieszkaniową, spędzania wolnego czasu, • spadek stopy życiowej społeczeństwa, • niska motywacja do integracji i zaangażowania w sprawy gminy, • niskie poczucie współodpowiedzialności za społeczność lokalną, nieutożsamianie się z gminą, • starzenie się społeczeństwa, • pomoc społeczna w niektórych przypadkach wpływająca demotywująco na chęć podejmowania pracy zawodowej i samodzielne funkcjonowanie,

	• zmniejszenie środków budżetów samorządów terytorialnych, • niestabilne i często zmieniające się uregulowania prawne, w tym zwłaszcza finansowe
--	---

II.2. Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Żninie na koniec 2021 r. z gminy Janowiec Wielkopolski jako bezrobotne zarejestrowane były 323 osoby. Tendencję spadkową liczby osób bezrobotnych w gminie obserwuje się niemalże od 2017 r. W powiecie żnińskim tendencję spadkową można zaobserwować od 2017 do 2019 r., natomiast w 2020 r. nastąpił wzrost liczby osób bez zatrudnienia o 7,9%. Tak duży wzrost może wynikać z redukcji zatrudnienia w 2020 r. w związku z trudną sytuacją finansową wielu firm, które przez długi okres musiały pozostać zamknięte i nie przynosiły dochodu. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych w gminie w 2021 r. wynosił 66,8%, choć ich liczba na przestrzeni ostatnich 5 lat wykazuje tendencję spadkową. Liczba bezrobotnych do 25 roku życia sukcesywnie ulegała zmniejszeniu, podobnie w całym powiecie żnińskim. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrosła w 2019 r. o 13,6% rok do roku, natomiast w okresie od 2017 do 2021 r. - malała w stosunku do lat poprzednich. Liczba osób niepełnosprawnych bez pracy w latach 2017-2019 ulegała zmniejszeniu, natomiast w 2020 r. wzrosła aż o 71,4% w stosunku do 2019 r., jednak w 2021 r. ponownie uległa zmniejszeniu.

Gminę Janowiec Wielkopolski charakteryzuje znaczny areał rolny oraz niewielki stopień zalesienia. Przeważa uprawa zbóż i hodowla trzody chlewnej oraz bydła. Gmina od lat jest wiodącą w regionie w produkcji wysokojakościowego żywca wieprzowego¹. W zakresie klas bonitacyjnych gleb, dominują gleby dobre (klasa IIIa) i średnio dobre (klasa IIIb), zajmujące łącznie około 50% powierzchni gruntów ornych. Gleby średniej jakości (klasa IVa) i średnio gorsze (klasa IVb) zajmują w sumie około 38% powierzchni gruntów ornych. Na przestrzeni ostatnich lat wzrosła liczba gospodarstw rolnych w gminie Janowiec Wielkopolski - z 753 w 2017 r. do 778 w 2021 r. Przyrost nastąpił tylko za sprawą wzrostu liczby najmniejszych gospodarstw (do 5 ha powierzchni) - między 2017 a 2021 r. o 8,6%. Należy więc uznać, iż wśród gospodarstw rolnych dominują podmioty małe, a gminę charakteryzuje rozdrobniona struktura własności użytków rolnych.

W gminie Janowiec Wielkopolski w 2020 r. zarejestrowanych było (wg rejestru REGON) 825 podmiotów gospodarczych, z czego 445 (53,9%) na terenie miasta. W latach 2016-2020 wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców sukcesywnie się zwiększał - o 20,8%. Gmina osiągnęła największą dynamikę wzrostu ze wszystkich gmin w powiecie żnińskim, jak również wyższą niż województwo oraz powiat. Prawie 91%

¹ *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Janowiec Wielkopolski*, s. 30.

przedsiębiorstw z terenu gminy zatrudnia do 9 pracowników. Nie występują podmioty zatrudniające 250 i więcej osób. Zdecydowaną większość (ponad 40% ogółu podmiotów) stanowią firmy z sekcji budownictwo i handel.

Gmina Janowiec Wielkopolski jest częścią regionu historyczno-geograficznego i etnograficznego o nazwie Pałuki, położonego na pograniczu województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego. Typowe dla kulturowego krajobrazu regionu są dworki i pałace oraz wieże kościołów. Przez region przebiega Szlak Piastowski, który łączy miejsca związane z początkami państwa polskiego². Gmina Janowiec Wielkopolski należy do Lokalnej Organizacji Turystycznej Pałuki. Ponadto na jej obszarze wykształciło się wiele różnorodnych form turystyki, w tym wędrowna, rowerowa, kajakarska i wędkarska. Było to możliwe dzięki bogatym zasobom przyrodniczym i kulturowym oraz warunkom naturalnym. Przez obszar gminy przepływa rzeka Wełna, występuje kilka jezior (we wsiach: Żerniki, Tonowo, Laskowo, Kołdrąb) oraz rozbudowana sieć szlaków turystycznych. Rozwojowi turystyki sprzyja brak uciążliwego przemysłu. Znaczenie turystyczne i rekreacyjne ma kąpielisko nad Jeziorem Łopienno, w miejscowości Laskowo. Dzięki środkom finansowym z Lokalnej Grupy Działania Pałuki - Wspólna Sprawa udało się wybudować budynek socjalny i 2 pomosty, a także przebudować plażę.

Analiza SWOT w obszarze gospodarczym

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost aktywności gospodarczej, - spadek poziomu bezrobocia, - dostępność terenów pod budownictwo i inwestycje, - gęsta sieć drogowa, - występowanie dużych gospodarstw rolnych, - dobrze warunki do prowadzenia działalności rolniczej	- znaczne oddalenie od dróg krajowych i drogi ekspresowej S5, - brak dużych podmiotów gospodarczych, - wysoki udział bezrobocia długotrwałego i wśród kobiet, - rozdrobnione rolnictwo, słabo wyposażone w sprzęt rolniczy i środki produkcji, - mała liczba walorów przyrodniczo-kulturowych, - konkurencja ze strony bardziej atrakcyjnych jednostek wchodzących w skład regionu Pałuki
Szanse	Zagrożenia
- wzrost popularności produktów lokalnych, - wsparcie rozwoju MMŚP (środki pomocowe),	brak zainteresowania produktami lokalnymi ze względu na wysokie ceny i dostępność do nich w pobliskich ośrodkach miejskich,

² <http://it.znin.pl/o-regionie> [dostęp 04.04.2022r.]

• współpraca z sąsiednimi samorządami i organizacjami pozarządowymi, • wzrost popularności turystyki lokalnej, krótkoterminowej i aktywnej, • opracowanie i promocja oferty inwestycyjnej, • opracowanie systemu ulg dla powstających podmiotów gospodarczych zatrudniających pracowników, • nowa perspektywa finansowa 2021-2027 umożliwiająca wsparcie dla działalności gospodarczej	• ograniczone środki zewnętrzne - niekorzystne zapisy dotyczące podziału środków funduszy UE, • rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • niekorzystne przepisy prawa i polityka podatkowa utrudniająca rozwój działalności gospodarczej, • brak wypracowanych skutecznych narzędzi wsparcia w przypadku utrzymujących się skutków pandemii COVID-19, • nagłe zjawiska pogodowe przyczyniające się do zniszczenia upraw, • spowolnienie gospodarcze, kryzys finansowy
--	--

II.3. Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym

Walory krajobrazowe sprzyjają rozwojowi turystyki pieszej, rowerowej oraz kajakowej. Typowo rolniczy charakter gminy Janowiec Wielkopolski, przy niewielkim udziale przemysłu, wpływa na stosunkowo dobry stan powietrza i gleb. Na obszarze gminy występują dwie formy ochrony przyrody: jeden obszar chronionego krajobrazu oraz 65 pomników przyrody. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich obejmuje ciąg jezior rynnowych. Z kolei wśród pomników przyrody przeważają drzewa, natomiast 2 z nich to pomniki przyrody nieożywionej (głazy narzutowe). Ponadto przez teren gminy przebiega korytarz ekologiczny „Puszcza Notecka - Puszcza Zielonka”.

W miejscowościach: Brudzyń, Junczewo, Kołdrąb, Laskowo, Sarbinowo Drugie, Świątkowo, Tonowo, Włoszanowo, Zrazim, Żerniki - w granicach objętych strefami ochrony konserwatorskiej - zlokalizowane są obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków nieruchomych województwa kujawsko-pomorskiego oraz w gminnej ewidencji zabytków.

Sieć drogową na terenie gminy tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na funkcję, jaką pełnią, dzieli się na drogi: wojewódzkie, powiatowe i gminne. W gminie jest 0,8 km dróg rowerowych, znajdujących się pod zarządem powiatu. Przez obszar gminy przebiega częściowo zelektryfikowana linia kolejowa łącząca Oleśnicę z Chojnicami. Obecnie obsługuje wyłącznie ruch towarowy. Komunikacja zbiorowa opiera się więc na komunikacji autobusowej, łączącej Janowiec Wielkopolski ze Żninem, Gnieznem, Bydgoszczą i Poznaniem.

Gmina Janowiec Wielkopolski nie jest zgazyfikowana, nie ma również zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Prowadzone jest postępowanie w zakresie zatwierdzenia projektu budowlanego i uzyskania pozwolenia na budowę gazociągów. Lokalizacja sieci obejmuje ulice

miasta oraz zabudowę jednorodzinną wsi Bielawy, część obrębu Włoszanowo i Janowca-Wsi. Do ogrzewania budynków wykorzystuje się obecnie głównie paliwa stałe: węgiel, koks, miał węglowy i drewno, a także gaz butlowy propan-butan. Sieć energetyczna w gminie jest dobrze rozwinięta i stanowi część jednolitego systemu krajowego. W gminie Janowiec Wielkopolski rozpoczęła się realizacja budowy przyłączy światłowodowych do gospodarstw domowych.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski eksploatowanych jest 5 komunalnych ujęć wody podziemnej, przy których funkcjonują stacje uzdatniania wody. Zwodociągowanie terenu gminy sięga 100% (jedynie do około 10 gospodarstw domowych woda nie jest dostarczana za pośrednictwem sieci wodociągowej). Istniejąca sieć została wybudowana głównie między 1975 a 2015 r. Na koniec 2021 r. na terenie gminy funkcjonowało 38,3 km kanalizacji sanitarnej oraz 14 przepompowni, z których ścieki surowe spływają do centralnej przepompowni, a następnie trafiają do sieci technologicznej oczyszczalni. Obszar jej działania obejmuje części miejscowości: Janowiec Wielkopolski, Włoszanowo, Brudzyń, Bielawy, Miniszewo, Sarbinowo Drugie, Gącz, Flantrowo. Istniejąca sieć kanalizacyjna została wybudowana w latach 1993-2010.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzony samodzielnie przez gminę. Miejscem zagospodarowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania przez podmiot odbierający odpady komunalne jest komunalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowana w miejscowości Wawrzynki.

Analiza SWOT w obszarze przestrzennym

Mocne strony	Słabe strony
• prawie pełne zwodociągowanie gminy, • gęsta sieć drogowa, • bliskość większych miast jako miejsc pracy i innych usług, • dobry dostęp do infrastruktury społecznej, • własne ujęcia wody pitnej, • brak źródeł emisji gazów przemysłowych, • miejsca rekreacyjno-wypoczynkowe, • zinwentaryzowane środowisko przyrodnicze - wyznaczone tereny i obiekty prawnie chronione, • obiekty zabytkowe.	• niski stopień skanalizowania (około 52% w 2020 r. wg danych GUS), • zły stan części dróg, • brak linii kolejowej obsługującej przejazd osoby, • niewystarczająco rozwinięta sieć dróg rowerowych, • brak przestrzeni spotkań dla mieszkańców w niektórych miejscowościach, • niewykorzystany potencjał miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych, • małe zastosowanie odnawialnych źródeł energii, • wysoka emisja pyłów pochodząca z domowych kotłowni.

Szanse	Zagrożenia
• wykorzystanie położenia geograficznego i walorów krajobrazowych do rozwoju turystyki rowerowej, • wzrost popularności turystyki lokalnej o charakterze rekreacyjnym, • bliskość większych ośrodków miejskich, mogących zapewniać zaplecze usług wyższego rzędu, • ułatwienie dostępu do środków na inwestycje związane z OZE.	• ograniczone środki na działania w zakresie infrastruktury, • gwałtowne, nagłe zjawiska pogodowe, • większa popularność/znajomość i lepsza promocja innych atrakcji turystycznych, spoza terenu gminy, • bliskość większych ośrodków miejskich, mogąca przyczyniać się do migracji z terenu gminy, • ograniczone środki własne na realizację projektów z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej i budżetu państwa.

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI

II.1. Plan rozwoju gminy

Efekt prac diagnostycznych stanowi podstawę dla opracowania części programowej strategii, która zawiera kluczowe założenia polityki rozwoju lokalnego gminy Janowiec Wielkopolski.

Struktura strategii obejmuje następujące elementy:

- cele strategiczne, uwzględniające trzy wymiary: społeczny, gospodarczy i przestrzenny,
- kierunki działań planowanych do podjęcia dla osiągnięcia celów strategicznych.

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny: **Wysoki poziom usług i dóbr społecznych służących aktywizacji społecznej**

Kierunki działań	Wskaźniki
1. Wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków oraz klubów dziecięcych	Udział dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową [%]
2. Zwiększenie stopnia wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych w szkołach z terenu gminy	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, podnoszących ich kompetencje [os.]
3. Poprawa warunków lokalowych kształcenia w szkołach	Liczba nauczycieli, u których nastąpiło podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji pedagogicznych [os.]
4. Podnoszenie kompetencji kluczowych, społecznych, społeczno-emocjonalnych i innych wśród uczniów szkół podstawowych	Liczba seniorów, którzy uczestniczą w organizowanych dla ich grupy wydarzeniach [os.]
5. Wspieranie dzieci i młodzieży w edukacji oraz dzieci zdolnych w rozwijaniu ich mocnych stron	Liczba osób uczestniczących w działaniach o charakterze wolontariatu [os.]
6. Rozwój i różnicowanie oferty edukacyjnej, w tym wdrażanie elementów edukacji pozaformalnej	Liczba wspartych rodzin [szt.]
7. Wspieranie nauczycieli w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz promocja nowoczesnych metod nauczania wśród rodziców i opiekunów	Liczba wspartych osób z niepełnosprawnościami [os.]
8. Rozwój oferty sportowej i kulturalnej, dostosowanej do różnych grup odbiorców, także w części wiejskiej gminy	Liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej [os.]
9. Przygotowanie oferty usług dla seniorów, w tym usług opiekuńczych, edukacyjnych (zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu) i innych	Liczba wydarzeń służących podtrzymaniu lokalnej tożsamości [szt.]
10. Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej np. przez organizację sąsiedzkich spotkań z seniorami	
11. Rozwój wolontariatu (wśród dzieci, młodzieży i seniorów) oraz koordynacja pomocy sąsiedzkiej	
12. Wsparcie rodzin m.in. poprzez podnoszenie kompetencji rodzicielskich	
13. Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami, w tym zapewnienie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych	
14. Wsparcie materialne i niematerialne osób w trudnej sytuacji życiowej	
15. Rozwój pracy socjalnej oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej i prawnej dla mieszkańców	

16. Zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych oraz zapewnienie możliwości zabezpieczenia schronienia dla ofiar przemocy domowej	Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej [szt.] Liczba pracowników samorządowych, u których nastąpiło podniesienie kompetencji [os.]
17. Rozwój opieki medycznej, w tym poprzez organizację akcji profilaktycznych	
18. Podtrzymywanie lokalnych tradycji i rozwój tożsamości lokalnej, w tym przez utworzenie izby pamięci	
19. Doposażenie instytucji kultury i świetlic wiejskich w niezbędny sprzęt	
20. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych dla bardziej efektywnego wykonywania zadań	

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny: **Rozwój lokalnej przedsiębiorczości przyjaznej dla środowiska i bazującej na gminnych zasobach**

Kierunki działań	Wskaźniki
1. Promocja terenów przeznaczonych pod inwestycje	Powierzchnia zmodernizowanego targowiska [m ²] Powierzchnia zrewaloryzowanych przestrzeni publicznych, przeznaczonych na cele turystyczne [km ²]
2. Wspieranie rolników, zwłaszcza pod kątem rozwoju rolnictwa ekologicznego	
3. Modernizacja terenu targowiska w Janowcu Wielkopolskim	
4. Zagospodarowanie terenu przy jeziorach Łopienno i Kołdrąbskim	
5. Uatrakcyjnienie szlaku pieszego „Nad Wełną” poprzez przebudowę kładki na rzece	
6. Podjęcie starań dla oczyszczenia rzeki Wełny celem rozwoju turystyki kajakowej w gminie	
7. Podjęcie starań na rzecz przejęcia budynku jednej z Poniatówek i zabezpieczenie jej na cele turystyczne	
8. Aktywna promocja gminy przy współpracy z ościennymi samorządami oraz skupiającymi je podmiotami (jak Lokalna Grupa Działania)	
9. Utworzenie spójnej sieci szlaków turystycznych z ościennymi gminami	
10. Zwiększenie dostępności do małej infrastruktury turystycznej, w tym rowerowej	
11. Rozwój tablic informacyjnych o historii i obiektach zabytkowych wraz ze stworzeniem elementów oferty tzw. wiosek tematycznych (np. questy, gry miejskie, imprezy tematyczne)	
12. Stworzenie systemu informacji turystycznej wraz z jej prezentacją w formie elektronicznej na stronie internetowej gminy	

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny: **Wysoka jakość gminnych przestrzeni i infrastruktury przyjaznych dla środowiska**

Kierunki działań	Wskaźniki
1. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, w tym m.in. przepompowni ścieków	Długość nowej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [m]
2. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody, tworzenie magazynów wody	Długość nowej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej [m]
3. Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych	Długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km]
4. Poprawa bezpieczeństwa drogowego przez rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, chodników oraz ekologicznego oświetlenia	Liczba obiektów publicznych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]
5. Podjęcie starań o przebudowy dróg powiatowych zmierzające do poprawy stanu technicznego	Liczba rozbudowanych i/lub zaadaptowanych obiektów infrastruktury społecznej [szt.]
6. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Liczba zmodernizowanych elementów i obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej [szt.]
7. Przebudowy i modernizacje budynków publicznych zmierzające do ich dostosowania do zmian klimatu	Powierzchnia zrewaloryzowanych terenów zielonych [km ²]
8. Rozbudowa infrastruktury społecznej, w szczególności infrastruktury szkolnej, pomocy społecznej i instytucji kultury	Powierzchnia zrewaloryzowanego centrum Janowca Wielkopolskiego [km ²]
9. Adaptacja niewykorzystywanych obiektów na cele społeczne, m.in. kulturalne bądź budowa nowych obiektów, pozwalających na organizację imprez kulturalno-sportowych	Liczba punktów monitoringu [szt.]
10. Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, zmierzająca do poprawy jej efektywności i bezpieczniejszego korzystania z niej, a także jej rozwój pod kątem spędzania czasu wolnego przez młodzież (np. pumptruck)	Liczba wyremontowanych budynków komunalnych [szt.]
11. Rewitalizacja terenów zielonych, w tym parku miejskiego w Janowcu Wielkopolskim	
12. Utworzenie pętli szlaków biegowych, pieszych i do nordic walking dla rozwoju rekreacji mieszkańców gminy	
13. Poprawa zagospodarowania centrum Janowca Wielkopolskiego dla przywrócenia roli głównego placu w mieście	
14. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez rozbudowę sieci monitoringu	

15. Poprawa stanu technicznego budynków komunalnych	Liczba budynków poddanych poprawie efektywności energetycznej i/lub w których zastosowano OZE [szt.] Powierzchnia zlikwidowanych dzikich wysypisk odpadów [m ²] Ilość zlikwidowanego azbestu [kg] Liczba uczestników projektów/działań z zakresu edukacji ekologicznej [os./rok]
16. Promocja i wdrażanie małej retencji, w tym ochrona istniejących oczek wodnych itp.	
17. Zwiększenie stopnia zastosowania zielono-niebieskiej infrastruktury	
18. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków oraz zwiększenie zastosowania odnawialnych i alternatywnych źródeł energii	
19. Promocja gospodarki obiegu zamkniętego	
20. Monitorowanie i likwidowanie dzikich wysypisk odpadów, a także miejsc składowania odpadów niebezpiecznych	
21. Likwidacja azbestu	
22. Edukacja ekologiczna mieszkańców	
23. Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	

Realizacja przedstawionych kierunków działań przełoży się na wygenerowanie szeregu pozytywnych efektów dla społeczności lokalnej oraz funkcjonowania gminy, w szczególności:

- rozwoju infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej oraz wodno-kanalizacyjnej,
- poprawy bezpieczeństwa drogowego,
- zmniejszenia poziomu zanieczyszczenia powietrza i poziomu zużycia energii,
- zwiększenia dostępności do infrastruktury społecznej, w tym przede wszystkim instytucji kultury oraz placówek oświatowych,
- wzrostu atrakcyjności i poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznych,
- rozwoju gospodarczego gminy,
- rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej w gminie,
- rozbudowy infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- poprawy oferty usług publicznych oraz różnorodnych form wsparcia dla osób starszych i grup mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- osiągnięcia wysokiego poziomu edukacji i integracji społecznej,
- stworzenia szerokiej oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej,
- powstania zróżnicowanych form opieki nad dziećmi.

II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym

Ze względu na duże znaczenie dla rozwoju lokalnego w gminie Janowiec Wielkopolski wyznaczono obszary strategicznej interwencji. Obejmują one działki zlokalizowane w mieście Janowiec Wielkopolski: nr 182/13, 382/5, 417 i 202.

Działka nr 417 obejmuje teren rynku w Janowcu Wielkopolskim, istotny ze względu na możliwość stworzenia centrum miasta oraz gminy, sprzyjającego prowadzeniu działań integrujących społeczność lokalną, a tym samym budującego lokalną tożsamość. Przewiduje się zagospodarowanie jego przestrzeni poprzez m.in. wymianę nawierzchni płyty rynku oraz chodników wokół niego, przebudowę fontanny, renowację zieleni oraz zakup i montaż elementów małej architektury.

Działka nr 382/5 to teren parku miejskiego, będącego ważnym terenem zielonym dla mieszkańców Janowca Wielkopolskiego, mogącego również stać się elementem rozwoju turystyki lokalnej i rekreacji. Z tego względu przewiduje się jego zagospodarowanie w szczególności poprzez renowację zieleni, remont schodów przy rzece Wełnie oraz zakup i montaż elementów małej architektury.

Działka nr 202 sąsiaduje ze stadionem miejskim i jej zagospodarowanie sprzyjać będzie utworzeniu nowoczesnych przestrzeni służących uprawianiu sportu i rekreacji. W miejscu tym przewidziano możliwość budowy pumtracku.

Działka nr 182/13 obejmuje terenu pokolejowe, które obecnie pozostają zdegradowane i nie są wykorzystywane. Natomiast ze względu na konieczność rozbudowy infrastruktury

kulturalnej w gminie, dawna nastawnia kolejowa mogłaby zostać rozbudowana, przebudowana i wyposażona w celu jej zaadaptowania do pełnienia funkcji kulturalnych. Dodatkowo zagospodarowanie terenu przy budynku pozwoliłoby na stworzenie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej dla mieszkańców i turystów.

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji w gminie Janowiec Wielkopolski.

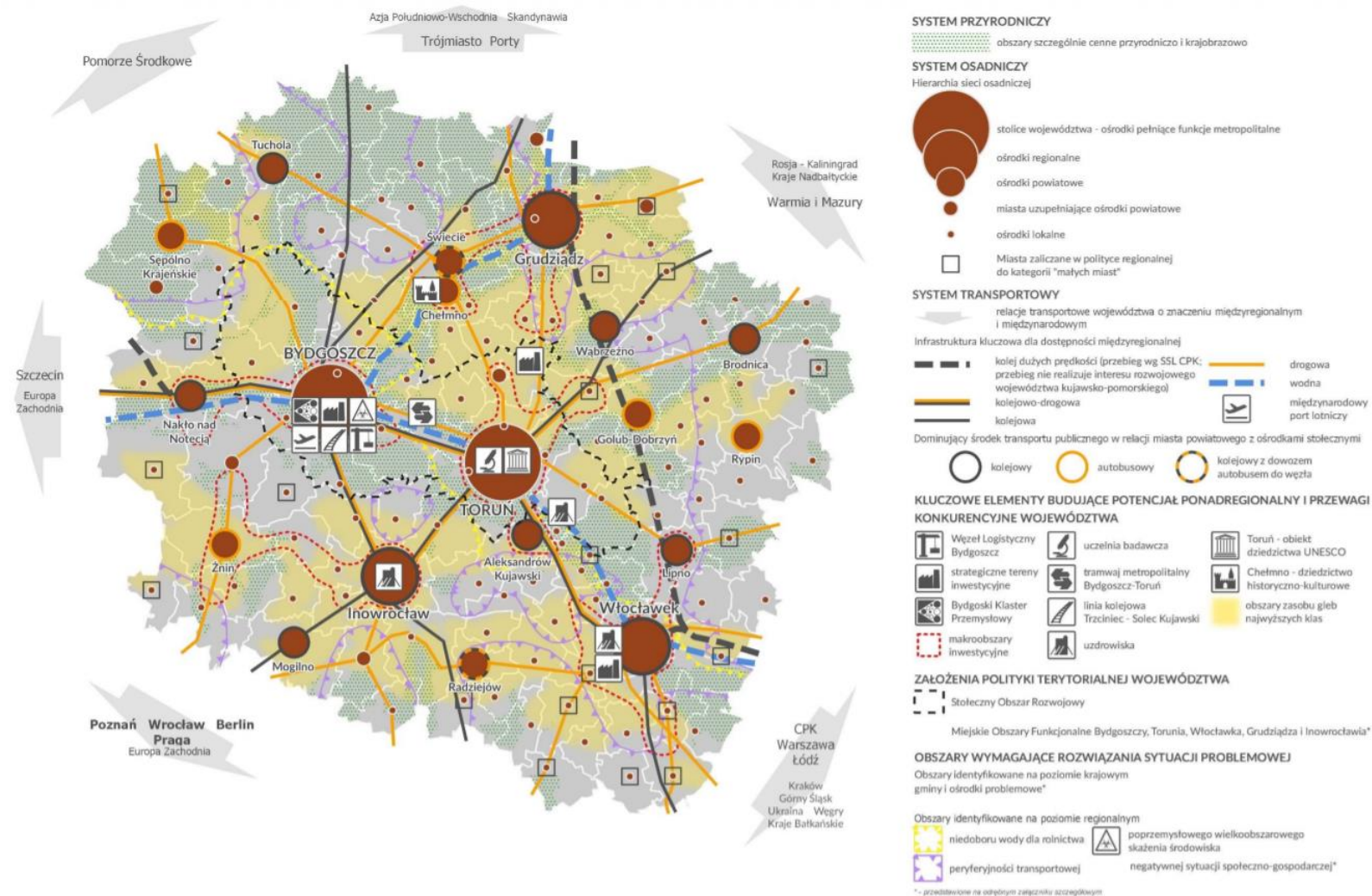
Źródło: opracowanie własne.

II.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym oraz inne ustalenia dotyczące roli gminy Janowiec Wielkopolski w województwie kujawsko-pomorskim

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ (dalej: *Strategia Przyspieszenia 2030+*) identyfikuje obszary, na których stwierdzono występowanie niekorzystnych zjawisk, stanowiących bariery rozwojowe nie tylko dla tych obszarów, ale i dla całego województwa. Gmina Janowiec Wielkopolski została zakwalifikowana do **obszarów negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej, wymagających dodatkowo podjęcia działań w związku z ponadprzeciętnym natężeniem starzenia się społeczeństwa do 2030 r.** Dla obszarów tych celem polityki regionalnej powinna być pomoc w przezwyciężeniu sytuacji problemowej, nie zaś ciągłe ich subsydiowanie. Drugim obszarem, do którego zakwalifikowano gminę Janowiec Wielkopolski jest obszar **cechujący się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa.** Sytuacja ta wymaga wdrażania rozwiązań uwzględniających

specyfikę terenów i gleb, wspieranych dodatkowo przez badania naukowe, transfer wiedzy i innowacji. Działania te są tym bardziej istotne, że gmina posiada bardzo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa, w tym zwłaszcza północna jej część, gdzie znajdują się zasoby gleb najwyższych klas. Ponadto gmina została zaliczona do OSI **obszarów peryferyjności transportowej**. Obszary te mogą wymagać wsparcia w przezwycięzeniu problemu możliwości dojazdu do siedziby powiatu lub innych węzłów przesiadkowych systemu wojewódzkiego.

Rys. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030.

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, s. 103.

Inne ustalenia dotyczące roli gminy Janowiec Wielkopolski w województwie kujawsko-pomorskim

Janowiec Wielkopolski stanowi ośrodek obsługi na poziomie lokalnym. Jako taki jest miejscem koncentracji działalności skierowanych na obsługę mieszkańców gminy, w tym obsługę rolnictwa. Miasto Janowiec Wielkopolski zostało zakwalifikowane do kategorii „**małych miast**”.

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie programowania 2021-2027 realizowana ma być w ujęciu 5 poziomów, przy czym poziom IV związany jest z miastami powiatowymi oraz powiązanych z nimi obszarami funkcjonalnymi. W związku z tym polityka terytorialna w odniesieniu do gminy Janowiec Wielkopolski prowadzona będzie na poziomie Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Żnin. Dla tego poziomu samorząd województwa zaplanował następujące kierunki interwencji:

- rozwój potencjału gospodarczego (tworzenie nowych miejsc pracy, w uzasadnionych lokalizacjach - wyznaczanie terenów inwestycyjnych), zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców,
- rozwój infrastruktury i pełnienie zadań na rzecz ludności wymagającej wsparcia, w tym zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami i osób starszych,
- poprawa możliwości obsługi mieszkańców w zakresie usług o charakterze powiatowym/lokalnym - szkolnictwo ponadpodstawowe, zwłaszcza zawodowe, szkolnictwo ponadpodstawowe artystyczne, edukacja dorosłych, poprawa jakości kształcenia na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, specjalistyczna ochrona zdrowia, edukacja przedszkolna, opieka nad dziećmi w wieku do lat 3, infrastruktura aktywizacji i włączenia społecznego, infrastruktura kultury o znaczeniu powiatowym,
- rozwiązywanie problemów środowiskowych (zwłaszcza w aspekcie stanu powietrza związanego z niską emisją z systemów grzewczych i transportu spalinowego), ochrona przyrody i wzmacnianie bioróżnorodności,
- rozwiązywanie problemów społecznych w rejonach współwystępowania problemów pozaspółecznych (rewitalizacja),
- zwiększanie potencjału przestrzeni publicznych oraz koordynacja polityki przestrzennej, zwłaszcza w celu racjonalizacji gospodarowania przestrzenią, dla zapobiegania rozpraszania osadnictwa,
- wykorzystanie potencjałów endogenicznych, takich jak turystyka wodna, inne specyficzne walory przyrodnicze i kulturowe mogące być podstawą dla rozwoju gospodarczego lub pełnienia ważnych funkcji rekreacyjnych i/lub integracyjnych dla lokalnych społeczności,
- rozwój transportu publicznego w relacjach do Bydgoszczy i/lub Torunia,
- rozwój dróg rowerowych jako bezpiecznego dojazdu do placówek usługowych, miejsc pracy i węzłów przesiadkowych oraz niskoemisyjnej alternatywy dla innych rodzajów transportu,

- rozwój dróg rowerowych o charakterze rekreacyjnym i turystycznym, w tym zwłaszcza zapewniających dostępność i umożliwiających wykorzystanie walorów (przyrodniczych i kulturowych) stanowiących potencjały endogeniczne (rozwój funkcji turystycznej na bazie lokalnych potencjałów endogenicznych),
- wsparcie dla realizacji inwestycji wodno-kanalizacyjnych, w tym integracja systemów dla RLM liczących powyżej 10 tys. w relacjach miasta - obszary podmiejskie.

Strategia Przyspieszenia 2030+ odnosi się do obszarów strategicznej interwencji zidentyfikowanych na poziomie krajowym oraz regionalnym. W pierwszym ujęciu wskazuje się na wyodrębnione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako obszarów strategicznej interwencji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze i obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Gmina Janowiec Wielkopolski nie znalazła się na *Zaktualizowanej imiennej liście 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze*, natomiast wpisano ją na *Zaktualizowaną listę gmin zagrożonych trwałą marginalizacją - programowanie 2021-2027*³.

Gmina została uznana jako szczególnie predestynowana do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. Mogą to być nawet zaledwie kilkuhektarowe przestrzenie, służące rozwojowi nowych przedsięwzięć oraz przenoszeniu działalności z dotychczasowych lokalizacji, kolidujących np. z terenami zamieszkanymi lub cennymi przyrodniczo. Tereny takie służą przede wszystkim lokalnym przedsiębiorcom, a zatrudnienie znajdują głównie mieszkańcy danej gminy bądź z bliskiego sąsiedztwa. Tworzenie warunków do koncentrowania się przedsiębiorczości na poziomie lokalnym służy zwłaszcza lokalnym przedsiębiorcom, ale również poprawia łąd przestrzenny, podnosi jakość życia oraz minimalizuje oddziaływania na środowisko.

Przez teren gminy Janowiec Wielkopolski biegnie niewielki odcinek drogi wojewódzkiej nr 251, która ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa.

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego> [dostęp: 16.06.2022 r.].

Rys. 3 Koncepcja rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, s. 123.

II.4. Model przestrzenno-funkcjonalny wraz z ustaleniami i zaleceniami dotyczącymi prowadzenia polityki przestrzennej

Polityka przestrzenna gminy Janowiec Wielkopolski ma sprzyjać osiągnięciu następujących celów:

1. Stworzenie warunków do wykorzystania gruntów ornych najniższych klas bonitacyjnych do rozwoju funkcji nierolniczych w tym: bazy turystycznej, a także mieszkalnictwa, rekreacji, usług, rzemiosła i produkcji nieuciążliwej,
2. Uporządkowanie funkcjonalno-przestrzenne i estetyczne zabudowy, poprawa wizerunku wsi,

3. Dążenie do wytworzenia zwartej struktury przestrzennej terenów zabudowanych gminy,
4. Rozwój usług na poziomie podstawowym,
5. Rozbudowa systemu oraz budowa nowej infrastruktury technicznej na terenach wskazanych do zabudowy,
6. Budowa i przebudowa układu komunikacyjnego oraz dalszy jego rozwój,
7. Rozbudowa i budowa nowych ścieżek rowerowych,
8. Ochrona krajobrazu kulturowego m.in. poprzez: respektowanie historycznych układów zabudowy, projektowanie nowych obiektów w nawiązaniu do tradycyjnego charakteru zabudowy lub w innych formach harmonizujących z krajobrazem kulturowym,
9. Ochrona gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych dla rozwoju rolnictwa,
10. Ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
11. Powiększanie zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów o najniższej przydatności dla rozwoju rolnictwa.

W gminie Janowiec Wielkopolski występują następujące strefy funkcjonalne:

1. **Tereny zabudowy mieszkaniowej**, obejmujące przede wszystkim obszary zwartej zabudowy. Określa się na tych terenach rozwój intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej z możliwością zachowania i ewentualnej rozbudowy istniejącej zabudowy zagrodowej. Przy zmianach użytkowania terenów i wprowadzaniu nowej zabudowy należy szczególnie dbać o ład przestrzenny i intensyfikować zabudowę, tak aby tworzyła spójne i harmonijne układy urbanistyczne. Zaleca się wprowadzenie dużego udziału powierzchni biologicznie czynnych.
2. **Tereny rozwoju zabudowy usługowej**, obejmujące istniejące i projektowane tereny usług handlu, oświaty, kultury, kultu religijnego. Dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami lub bez usług lub zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.
3. **Tereny rozwoju zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej**, tj. obszary pod wielofunkcyjny rozwój terenu w postaci lokalizacji zabudowy produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej. Przewiduje się wprowadzenie w granicy tych terenów zieleni niskiej i wysokiej, która będzie ograniczała hałas i potencjalne szkodliwe oddziaływanie projektowanych inwestycji.
4. **Tereny zabudowy rekreacyjnej**, obejmujące istniejące i potencjalne obszary rozwoju tych funkcji, które są zlokalizowane na terenach atrakcyjnych krajobrazowo. Dopuszcza się obiekty sportu, usługi nieuciążliwe (agroturystykę), które wzbogacą i uatrakcyjnią warunki zamieszkania i przebywania na tym terenie. Dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej jako funkcji uzupełniającej; uzupełnianie i przekształcanie istniejącej zabudowy w funkcje związane z obsługą ruchu turystycznego. Środowisko przyrodnicze będzie chronione przez racjonalne zagospodarowanie przestrzeni oraz odpowiednie uzbrojenie terenu przed realizacją nowych inwestycji. Projektowana zabudowa powinna charakteryzować się wysokimi walorami estetycznymi i harmonizować z otoczeniem poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenów biologicznie czynnych, wykorzystywanie

naturalnych materiałów budowlanych, a także wkomponowywanie obiektów kubaturowych w istniejącą zieleni leśną i zadrzewienia przy zachowaniu przepisów przeciwpożarowych.

5. **Tereny zieleni urządzonej.** W procesie przekształceń należy zachować i silnie wyeksponować wartości kulturowe terenów w celu umocnienia poczucia lokalnej więzi społecznej.

6. **Tereny infrastruktury technicznej,** obejmujące obszary obsługi mieszkańców w zakresie kanalizacji, gospodarowania odpadami, energii elektrycznej, gazownictwa, wodociągów, telekomunikacji, ciepłownictwa. Na tym terenie dopuszcza się niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych obszarów urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji. Zakazuje się lokalizacji wszelkich obiektów niezwiązanych z funkcją obsługi technicznej i usług z nimi związanych. Wszystkie obiekty obsługi technicznej gminy, a w szczególności wodno-kanalizacyjne, energetyczne, ciepłownicze, w tym obiekty kubaturowe i budowle lokalizowane na innych terenach funkcjonalnych należy realizować zgodnie z opracowaniami dotyczącymi rozwoju infrastruktury technicznej.

7. **Tereny rolne,** zajmujące zdecydowaną większość obszaru gminy. Zakłada się rozwój zabudowy zagrodowej oraz zalesianie gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa. Przy zalesianiu gruntów rolnych należy dążyć do tworzenia zwartych kompleksów leśnych i unikania zalesiania niewielkich działek znajdujących się w dużej odległości od istniejących kompleksów. Dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy zagrodowej, a w uzasadnionych przypadkach budynków usługowych i produkcyjnych, które będą stanowić uzupełnienie istniejącej zabudowy. Celem powinno być podnoszenie poziomu organizacji produkcji rolnej oraz rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej w gospodarstwach niskotowarowych. Z uwagi na występowanie dużych areałów gleb użytkowanych rolniczo, które są pozbawione jakiegokolwiek zabudowy, dopuszcza się lokalizację farm elektrowni wiatrowych o mocy nieprzekraczającej 40 kW oraz innych źródeł energii odnawialnej o mocy nieprzekraczającej 100 kW. W ramach terenów rolnych mogą występować również pojedyncze kompleksy leśne.

8. **Tereny cmentarzy.** W obszarze funkcjonalnym dopuszcza się realizację zabudowy o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice, kolumbaria) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki), a także ogrodzenia.

9. **Tereny lasów,** obejmujące istniejące kompleksy leśne, których zasady zagospodarowania są określane przez plany urządzania lasów i operaty urządzeniowe lasu. Obowiązuje zakaz zabudowy poza budynkami i obiektami służącymi gospodarce leśnej.

10. **Tereny wód powierzchniowych.** Obowiązuje na nich zakaz zabudowy poza obiektami i urządzeniami służącymi gospodarce wodnej. W obrębie linii brzegowej jezior wykorzystywanych na cele turystyczne i rekreacyjne dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących obsłudze ruchu turystycznego (plaż, pomostów, urządzeń wodnych). Przy realizacji inwestycji należy uwzględnić zasady ochrony środowiska przyrodniczego.

Rys. 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Janowiec Wielkopolski.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI

LEGENDA

1. GMINA JANOWIEC WIELKOPOLSKI JEST CZĘŚCIĄ OBSZARU PROWADZENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ ŻNINA (NA POZIOMIE REGIONALNYM)
2. GMINA JANOWIEC WIELKOPOLSKI ZOSTAŁA W CAŁOŚCI OBJĘTA OSI OBSZARÓW CECHUJĄCYCH SIĘ SKRAJNYM NIEDOBREM WODY DLA ROLNICTWA (IDENTYFIKOWANY NA POZIOMIE REGIONALNYM)
3. GMINA JANOWIEC WIELKOPOLSKI ZOSTAŁA WSKAZANA DO OSI OBSZARÓW NEGATYWNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ - W ZAKRESIE NISKIEGO ROZWOJU SPOŁECZNEGO (OSI IDENTYFIKOWANY NA POZIOMIE REGIONALNYM)
4. NA OBSZARZE GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI ZIDENTYFIKOWANO NEGATYWNĄ SYTUACJĘ SPOŁECZNO-GOSPODARCZĄ Z UWAGI NA PONADPRZECIĘTNE NATĘŻENIE PROBLEMU STARZENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA DO 2030 ROKU (OBSZAR WYZNACZONY NA POZIOMIE REGIONALNYM)

sieć osadnicza i polityka terytorialna

- granica gminy
- siedziba gminy (ośrodek lokalny na poziomie regionalnym)
- pozostałe miejscowości
- miasto zaliczane do kategorii miast małych (na poziomie regionalnym)
- gmina problemowa zagrożona trwałą marginalizacją
- gmina szczególnie predysponowana do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym
- ▲ OSI obszarów peryferyjności transportowej (wyznaczony na poziomie regionalnym)

infrastruktura transportowa

infrastruktura drogowa

- wojewódzka
- powiatowa
- gminna

- droga wojewódzka o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa
- linie kolejowe

użytkowanie terenu i ochrona środowiska

- obszar chronionego krajobrazu
- korytarze ekologiczne
- tereny leśne
- grunty rolne
- gleby klas bonitacyjnych I-III
- wody powierzchniowe
- cieki wodne

obszary zagrożenia powodzią

- scenariusz Q 0,2% (raz na 500 lat)
- scenariusz Q 10% (raz na 10 lat)

wydobycie górnicze

- tereny górnicze
- złoża kopalin

Źródło: opracowanie własne.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty Uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r., zakwalifikował gminę Janowiec Wielkopolski do **południowej strefy polityki przestrzennej**. Dla strefy tej wprowadzono konieczność realizacji następujących działań związanych z gminą Janowiec Wielkopolski⁴:

- 1) w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:
 - utworzenie Pałuckiego Parku Krajobrazowego,
 - rekultywacja wód zdegradowanych jezior, w szczególności Tonowskiego,
 - uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności w zlewni rzeki Wełny i w zlewni górnej Noteci,
 - rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej w szczególności na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych;
- 2) w zakresie ochrony i kształtowania środowiska kulturowego:
 - rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego miasta Janowca Wielkopolskiego,
 - wspieranie działań konserwatorskich dla zachowania obiektów sakralnych oraz zespołów dworsko-parkowych,
 - ochrona dziedzictwa kulturowego związanego z okresem piastowskim,
 - utworzenie pałuckiego parku kulturowego;
- 3) w zakresie produkcji rolnej - rozwój intensywnego rolnictwa w gospodarstwach towarowych (produkujących na rynek) o wykształconej i zróżnicowanej specjalizacji z: uprawą roślin przemysłowych oraz produkcją zwierzęcą;
- 4) w zakresie układu komunikacyjnego:
 - przebudowa do klasy technicznej G drogi wojewódzkiej nr 251;
 - przebudowa dróg powiatowych i gminnych oraz linii kolejowych znaczenia regionalnego, zapewniająca dobrą dostępność siedzib urzędów powiatowych i gminnych;
- 5) w zakresie infrastruktury komunalnej:
 - realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
 - budowa nowego składowiska odpadów w miejscowości Zrazim,
 - bieżąca likwidacja „dzikich” wysypisk;
- 6) w zakresie zaopatrzenia w gaz ziemny: rozbudowa i budowa odgałęzień w celu gazyfikacji miasta i gminy Janowiec Wielkopolski z kierunku województwa wielkopolskiego.

Wśród wpisanych do *Planu* zadań lokalnych realizujących cele publiczne znalazł się III etap budowy gazociągu wysokiego ciśnienia D_n 150 mm do Janowca Wielkopolskiego z kierunku Wągrowca (woj. wielkopolskie).

⁴ Należy uwzględnić, że część z tych działań jest realizowana, została już zrealizowana bądź z różnych przyczyn zrezygnowano z niej, co wynika z faktu przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2003 r.

Na terenie gminy Janowiec Wielkopolski obowiązuje *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, wprowadzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Zawiera on następujące dane o jednolitych częściach wód, znajdujących się w gminie.

Tab. 1 Informacje o jednolitych częściach wód na terenie gminy Janowiec Wielkopolski.

JCWP	Status	Stan	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
LW10195 Jezioro Kołdrąbskie	nat	-	dobry stan ekologiczny i chemiczny	zagrożona
LW10204 Jezioro Tonowskie	szcw	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	
LW10234 Jezioro Łopienno Południowe	szcw	-		
RW60001618634 Lutomnia	nat	zły	dobry stan ekologiczny i chemiczny	
RW60016186352 Bielawka	nat	zły		
RW6000171883669 Pomorka	nat	zły		niezagrożona
RW600023186389 Dopływ z Gruntowic	nat	dobry		zagrożona
RW600024186531 Wełna od Lutomni do Dopływu poniżej jeziora Łęgowo	sczw	zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW600025186339 Wełna do Lutomni	nat	zły	dobry stan ekologiczny i chemiczny	
RW6000251865299 Nielba	nat	zły		
RW6000251866539 Mała Wełna do wypływu z jeziora Gorzuchowskiego	nat	zły		
GW600042	nd.	nd.	dobry stan ilościowy i chemiczny	
GW600043	nd.	nd.	słaby stan ilościowy i chemiczny	zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

JCWP	Status	Ocena stanu	Cel środowiskowy na lata 2022-2027	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
LW10195 Jezioro Kołdrąbskie	nat	dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny i chemiczny	niezagrożona
LW10204 Jezioro Tonowskie	nat	zły stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej stanu dobrego lub dobry	zagrożona
LW10234 Jezioro Łopienno Południowe	nat	zły stan/potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny, zły stan wód	dobry stan ekologiczny i chemiczny	zagrożona
RW6000101883669 Pomorka	nat	bd.	dobry stan ekologiczny i chemiczny	zagrożona
RW600015186389 Dopływ z Gruntowic	nat	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001618651 Wełna od Lutomni do Dopływu poniżej jeziora Łęgowo	nat	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego lub dobry	zagrożona
RW600018186339 Wełna do Lutomni	nat	umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód	dobry stan ekologiczny i chemiczny	zagrożona
RW6000181865299 Nielba	nat	umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
RW6000181866539 Mała Wełna do wypływu z jeziora Gorzuchowskiego	nat	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
GW600042	nd	dobry stan chemiczny i ilościowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	niezagrożona

GW600043	nd	słaby stan chemiczny i ilościowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	zagrożona
----------	----	--	--	-----------

Źródło: opracowanie własne na podstawie II aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

Dla jednolitych części wód na terenie gminy zaplanowano do realizacji następujące rodzaje działań:

- monitoring wód (RW60001618634, RW600016186352, RW600025186339),
- porządkowanie systemu gospodarki ściekowej (RW6000171883669, RW600023186389, RW600024186531, RW600025186339, RW6000251865299, RW6000251866539)
- ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych (RW600023186389),
- kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw (RW600024186531, RW600025186339, RW6000251865299, RW6000251866539),
- realizacja KPOŚK (RW600024186531, RW600025186339, RW6000251865299, RW6000251866539),
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych (RW600024186531),
- opracowanie warunków korzystania z wód zlewni (RW600025186339, RW6000251866539),
- dostęp do informacji (RW600025186339),
- administracyjne (GW60042, GW60043),
- ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (GW600043)
- sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód (GW60042, GW60043),
- badanie i monitorowanie środowiska wodnego (GW600043),
- indywidualne ustalenie celu środowiskowego (GW600043),
- optymalizacja zużycia wody (GW600043).

W II aktualizacji *Planu* z kolei przewidziano następujące działania:

- dla GW60043 - przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą w zakresie możliwości zastosowania wodooszczędnych technik nawadniania gruntów ornych oraz sposobów retencjonowania i zagospodarowania wód opadowych w rolnictwie wraz z przekazaniem informacji o możliwych programach pozyskiwania środków na realizację działań w odniesieniu do specyfiki produkcji rolnej; przeprowadzenie przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą analizy możliwości ograniczenia zużycia wody w przemyśle poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik oszczędzających wodę wraz z oceną możliwości ich zastosowania; opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych dla GZWP nr 138 (Pradolina Toruń - Eberswalde (Noteć)); wydanie rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 138 (Pradolina Toruń - Eberswalde (Noteć)); wsparcie merytoryczne w zakresie zagadnień hydrogeologicznych i hydrodynamicznych związanych z ustanawianiem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych (GZWP); dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych, uwzględniający faktyczne zapotrzebowanie na wodę oraz dostępne zasoby wód podziemnych, a nie możliwości techniczne poboru wody z ujęcia; wykonanie dokumentacji hydrogeologicznej

określającej warunki hydrogeologiczne w związku z zakończeniem odwadniania odkrywki Tomistawice ZG PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin SA; przeprowadzenie badań w zakresie identyfikacji nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych w rejonach intensywnej presji urbanizacyjnej, rolniczej i przemysłowej (farmaceutyki, związki PFAS, hormony, używki, środki higieny osobistej); przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą w zakresie stosowania działań ze "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej" oraz rozpoznania warunków środowiskowych w celu doboru optymalnych działań; stosowanie działań ze "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej" dopasowanych do warunków środowiskowych; opracowanie programu zagospodarowania wód odwodnieniowych; sporządzenie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych;

- LW10204: opracowanie i wdrożenie nowego indywidualnego programu rekultywacji; działania kontrolne przestrzegania przez rolników „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, tj.: stosowania programu działań, spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem; kontrola i monitoring przebiegu i skuteczności działań rekultywacyjnych; promocja działań wynikających ze zbioru zaleceń dobrych praktyk rolniczych dotyczących ograniczenia zanieczyszczenia związkami azotu i fosforu, doradztwo technologiczne, pomoc rolnikom w ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych, działania edukacyjne dotyczące właściwego sposobu stosowania środków ochrony roślin (pestycydów); prawidłowe stosowanie środków ochrony roślin dla zapewnienia ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem; przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarze nieurbanizowanym na obszarze gminy w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód; uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami; weryfikacja programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza substancji będących czynnikami presji w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do jcwp; kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;

- LW234: działania kontrolne przestrzegania przez rolników „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, tj.: stosowania programu działań, spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem; promocja działań wynikających ze zbioru zaleceń dobrych praktyk rolniczych dotyczących ograniczenia zanieczyszczenia związkami azotu i fosforu, doradztwo technologiczne, pomoc rolnikom w ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych, działania edukacyjne dotyczące właściwego sposobu stosowania środków ochrony roślin (pestycydów);

- RW6000101883669: dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych;

- RW60001618651: kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz

zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz pestycydami; weryfikacja i aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jcwp;

- RW600018186339: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych oraz Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;

- RW6000181865299: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz pestycydami;

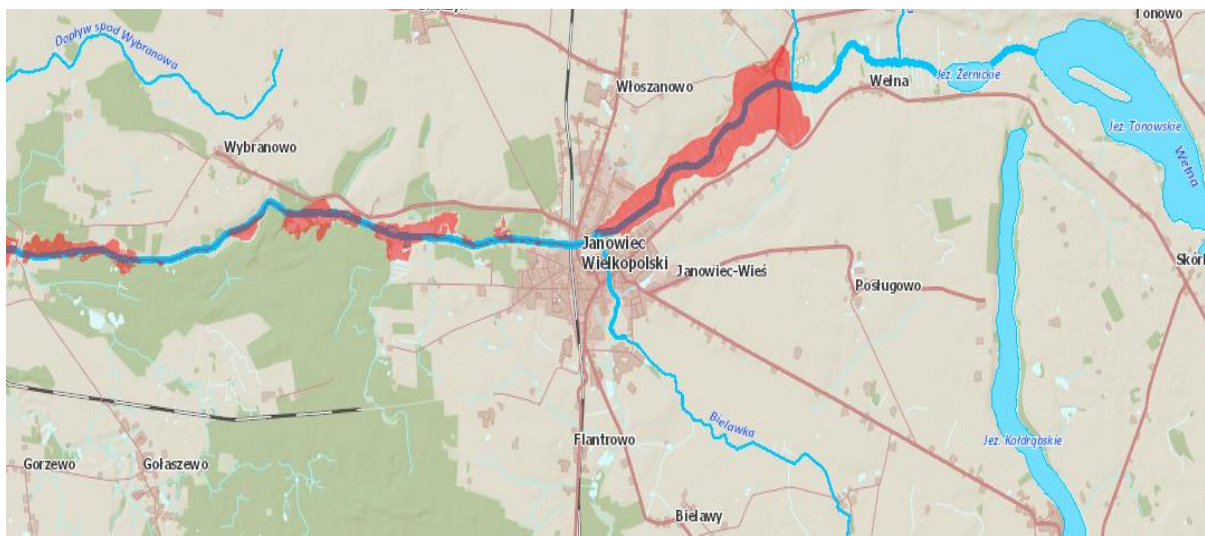
- RW6000181866539: realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta; kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność; ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz pestycydami.

Na terenie gminy nie będzie realizowane żadne ze strategicznych działań technicznych bądź nietechnicznych ani inwestycje buforowe wpisane do planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym ich aktualizacji (w wersji po przeprowadzeniu konsultacji społecznych).

Na podstawie mapy zagrożenia powodziowego zawierającej zgodnie z art. 88 d. ust. 2 ustawy Prawo wodne m.in. granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$ (tj. średnio raz na 100 lat), $p=10\%$ (tj. raz na 10 lat) oraz $p=0,2\%$ (tj. raz na 500 lat) ustalono, że obszar gminy Janowiec Wielkopolski znajduje się:

- a) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
- b) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
- c) częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat,
- d) poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Rys. 5 Wstępna ocena ryzyka powodziowego w obrębie gminy Janowiec Wielkopolski.

Źródło: Wstępna ocena ryzyka powodziowego, https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPDF
[dostęp: 17.06.2022 r.].

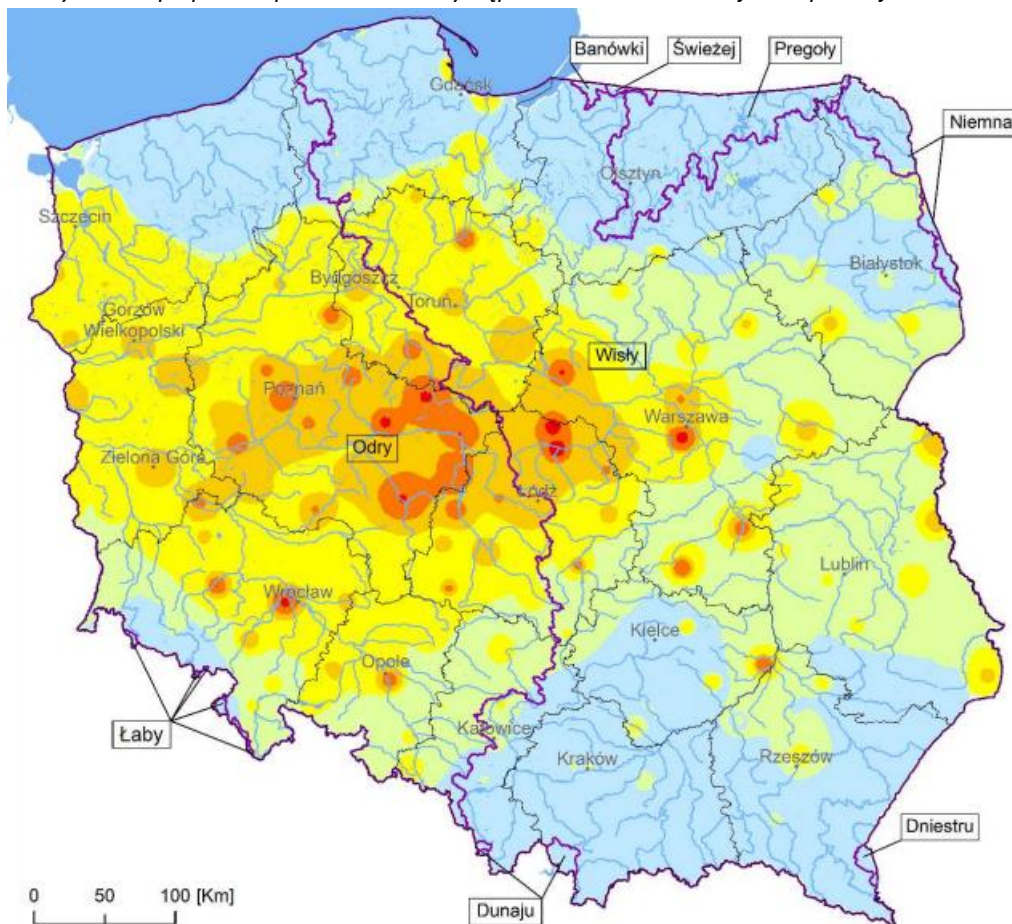
Zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy*, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 lipca 2021 r., najwyższe zagrożenie wystąpienia suszy atmosferycznej występuje w Polsce środkowej, na styku województw: wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego i mazowieckiego. Zwiększone zagrożenie związane z wystąpieniem silnych susz atmosferycznych występuje w Polsce centralnej i zachodniej. Teren gminy Janowiec Wielkopolski leży w obrębie IV klasy zagrożenia suszą rolniczą, tj. zagrożenia ekstremalnego, oraz klasy III zagrożenia suszą hydrologiczną, czyli zagrożenia silnego. Wykorzystanie potencjału rolniczego gminy ogranicza niedobór wody w okresie wegetacyjnym, który jest efektem niskiej rocznej sumy opadów (jednej z najniższych w kraju) oraz stosunkowo wysokiej temperatury powietrza, zwłaszcza w okresie letnim (jednej z najwyższych w kraju). Efektem tego jest utrudniony wzrost roślin, co skutkuje obniżaniem plonów, niezależnie od jakości prowadzonych zabiegów agrotechnicznych. W latach o przeciętnej ilości opadów obniżenie potencjalnych plonów roślin uprawnych sięga, w zależności od gatunku, 20-40%, a w przypadku długotrwałych susz 40-60%. Długotrwałe odwodnienie prowadzi do stopniowej degradacji gleb, w tym do utraty przez nie walorów rolniczych.

Plan nie przewiduje żadnych konkretnych inwestycji związanych z przeciwdziałaniem suszy na terenie gminy Janowiec Wielkopolski, natomiast generalnie dla jednostek samorządu terytorialnego wskazuje następujący katalog zmierzających do tego działań:

- wdrożenie metod technicznych i nietechnicznych spowalniających odpływ wód z terenów rolniczych,
- opracowanie analizy potrzeb i możliwości zwiększenia retencji na gruntach leśnych oraz przyjęcie do realizacji wskazanych w analizie możliwych rozwiązań,
- zintegrowane zarządzanie wodami opadowymi w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia,

- budowa obiektów hydrotechnicznych, a tym samym umożliwienie kontroli obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych lub ziemnych stawów wyłącznie na obszarach, na których nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska,
- uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego szczebla gminnego,
- tworzenie wraz z wymaganą infrastrukturą alternatywnych ujęć wód lub ich modernizacja na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, z wykorzystaniem wód podziemnych,
- stworzenie procedur w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w przypadku, gdy dotrzymanie ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne nie jest możliwe lub doznaje ograniczeń w związku z występowaniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej.

Rys. 6 Mapa prawdopodobieństwa wystąpienia wartości rocznej KBW poniżej -150mm.

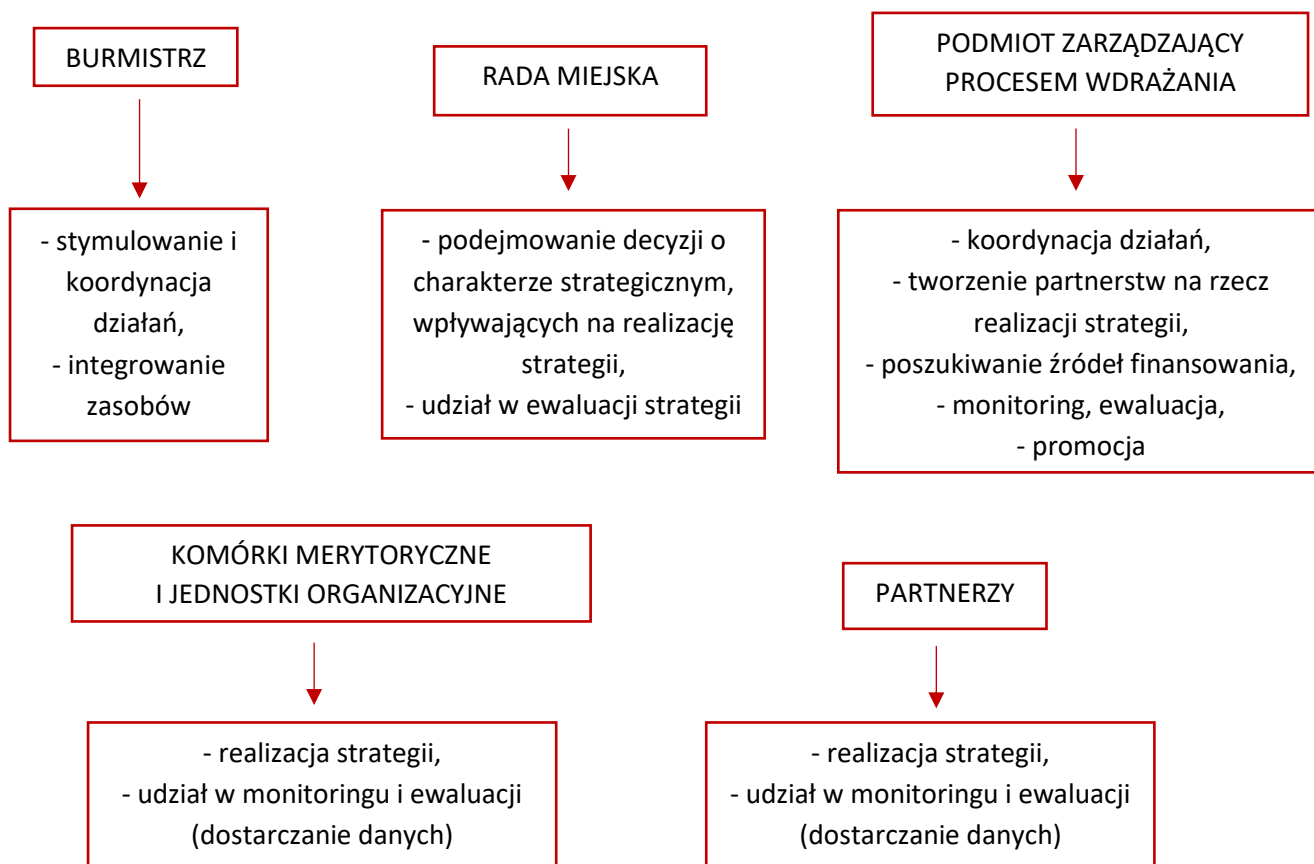
Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy, s. 25.

IV. WDRAŻANIE STRATEGII

IV.1. Procedury wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii

Strategia rozwoju gminy to dokument, który wyznacza najważniejsze cele oraz służące ich osiągnięciu kierunki działań. Choć przede wszystkim za realizację odpowiada gmina oraz jej jednostki organizacyjne, to istotne jest dążenie do włączenia w ten proces także innych podmiotów. Należy tu jednak uwzględnić, że gmina nie ma możliwości wywierania nacisku na podmioty niezależne i dużo zależeć będzie od ich chęci zaangażowania się.

Rys. 7 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategia rozwoju gminy. Podręcznik praktyczny*, s. 99.

Realizacja Strategii opierać się będzie na następujących zasadach:

- partycypacja i partnerstwo,
- otwartość,
- aktywność,
- transparentność,
- elastyczność,
- efektywność,
- konsekwencja.

Podmiotem koordynującym wdrażanie zapisów Strategii będzie Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska. Wdrażanie realizowane będzie przez komórki merytoryczne Urzędu Miejskiego, gminne jednostki organizacyjne oraz inne podmioty prowadzące działalność na terenie gminy.

Wdrożeniu Strategii służyć będą dokumenty wykonawcze, których przygotowanie przez jednostki samorządu terytorialnego już teraz regulują różne akty prawne (fakultatywne i obligatoryjne). Poniższa tabela przedstawia zestawienie różnych dokumentów, które mogą wpływać na realizację poszczególnych celów Strategii. Nie jest to jednak katalog zamknięty, co oznacza, że gmina może tworzyć inne niż wymienione dokumenty programowe w celu rozwiązywania poszczególnych problemów.

Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032.

Cel strategiczny	Dokumenty wykonawcze
Wysoki poziom usług i dóbr społecznych służących aktywizacji społecznej	• Gminny program rewitalizacji • Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych • Gminny Program Wspierania Rodziny • Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii • Wieloletnie i roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi
Rozwój lokalnej przedsiębiorczości przyjaznej dla środowiska i bazującej na gminnych zasobach	• miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy • Program rozwoju lokalnej gospodarki
Wysoka jakość gminnych przestrzeni i infrastruktury przyjaznych dla środowiska	• Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 • Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Janowiec Wielkopolski • Wieloletni program rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych • Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2011-2032 • Gminny program rewitalizacji • Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy • Program opieki nad zabytkami

Źródło: opracowanie własne.

Niniejsza Strategia podlegać będzie aktualizacji zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, tj. jeżeli wymagać tego będzie sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy będzie to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju

województwa. W takiej sytuacji przygotowany projekt Strategii uwzględniający te zmiany podlega konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a następnie Strategia podlega przyjęciu przez Radę Miejską.

Skutecznemu wdrażaniu Strategii służą procedury monitorowania i ewaluacji. Za dokonywanie procesów kontroli realizacji dokumentu odpowiadać będzie również Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska.

Monitoring prowadzony będzie z większą częstotliwością, w cyklu rocznym, bowiem jego celem jest zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii. Pozwoli na zidentyfikowanie zagrożeń w ramach realizacji poszczególnych kierunków działań i podjęcie odpowiednich środków zaradczych. Monitoring będzie się opierał na analizie, jakie konkretne projekty były wdrażane w ramach poszczególnych kierunków działania i w jakim stopniu zostały zrealizowane. Narzędziem służącym jego dokonywaniu będzie karta monitoringu kierunków działań. Dane niezbędne do realizacji monitoringu będą dostarczały komórki merytoryczne i jednostki organizacyjne gminy, ewentualnie - w sytuacji współpracy z innymi podmiotami (gospodarczymi, społecznymi, itp.) - podmioty zewnętrzne. Wyniki monitoringu będą stanowiły element Raportu o stanie gminy.

Tab. 3 Karta monitoringu kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032.

Podjęte działanie	Planowany okres zakończenia	Poziom zaangażowania prac [%]	Zakres zrealizowanych działań	Zidentyfikowane problemy	Planowane/ podjęte działania naprawcze
Cel strategiczny 1. WYSOKI POZIOM USŁUG I DÓBR SPOŁECZNYCH SŁUŻĄCYCH AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ					
1. Wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków oraz klubów dziecięcych					
Projekt 1					
Projekt 2					
...					
Cel strategiczny 2. ROZWÓJ LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI PRZYJAZNEJ DLA ŚRODOWISKA I BAZUJĄCEJ NA GMINNYCH ZASOBACH					
1. Promocja terenów przeznaczonych pod inwestycje					
Projekt 1					

...					
Cel strategiczny 3. WYSOKA JAKOŚĆ GMINNYCH PRZESTRZENI I INFRASTRUKTURY PRZYJAZNYCH DLA ŚRODOWISKA					

Źródło: opracowanie własne.

Proces ewaluacji prowadzony będzie w dwóch „punktach” obowiązywania Strategii. Samo jej uchwalenie zostało poprzedzone ewaluacją ex-ante, zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, służącą ocenie planowanej interwencji. Wyniki tego rodzaju ewaluacji mogą poprawić jakość planowanej do wdrożenia interwencji. Pozwalają ocenić trafność, przewidywaną skuteczność oraz efektywność realizacji strategii. Natomiast po przyjęciu przez Radę Miejską Strategii Rozwoju, prowadzone mogą być ewaluacje on-going oraz ex-post. Ewaluacja on-going służy usprawnieniu procesu wdrażania dokumentu, pozyskiwaniu informacji pozwalających na rozwiązywanie problemów (niedających się zidentyfikować tylko na poziomie monitoringu) oraz stanowi podstawę do wprowadzenia ewentualnych zmian zapisów Strategii. Opiera się na ocenie warunków zewnętrznych wdrażania Strategii (np. zmian przepisów prawa), systemu zarządzania i wdrażania Strategii, porównania celów z wynikami Strategii. Ewaluacja ex-post ocenia realne efekty wprowadzonych interwencji w oparciu o kryteria: skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości. Pozwala ona ustalić, czy założone cele zostały osiągnięte, w jakim stopniu oraz czy proces ich realizacji był efektywny. Uzyskane wyniki mogą posłużyć do usprawnienia planowanych działań. Podstawę do ewaluacji stanowić będą analizy jakościowe, desk research, odnoszące się do wskaźników uwzględnianych na etapie opracowania diagnozy.

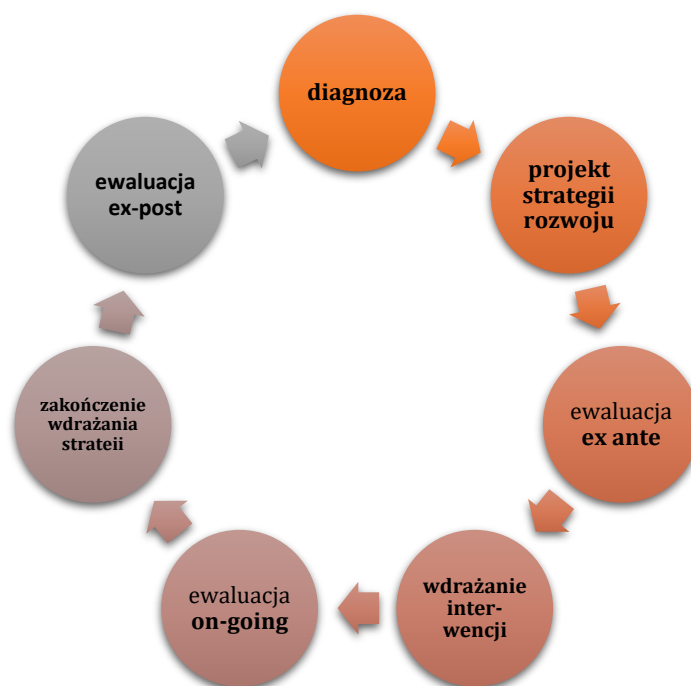
Ewaluacja on-going zostanie dla niniejszego dokumentu przeprowadzona w 2026 r., co pozwoli ocenić skuteczność działań podejmowanych przez „połowę” okresu obowiązywania Strategii. Jej efektem może być proces aktualizacji dokumentu, polegający w szczególności na zmianie/dodaniu/usunięciu kierunków działań. Natomiast ewaluacja ex-post przeprowadzona zostanie w 2033 r., za cały okres obowiązywania Strategii. W przypadku obu opracowań podstawę stanowić będzie analiza danych zastanych (głównie statystycznych), jednak nie wyklucza się wykonywania analiz o charakterze jakościowym (np. wywiady pogłębione, ankiety). Do ich realizacji wykorzystane zostaną wskaźniki uwzględnione na etapie opracowania diagnozy strategicznej gminy, tj.:

- zmiana liczby mieszkańców gminy,
- udział ekonomicznych grup ludności w ogóle mieszkańców,
- poziom bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców,
- zmiana liczby gospodarstw rolnych oraz udział gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach powierzchni,
- poziom przestępczości i wykrywalności przestępstw,
- zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem powodów korzystania,

- średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty,
- poziom czytelnictwa w gminie,
- wydatki na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe,
- korzystający z instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie (%),
- udział dróg gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg,
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.

Raporty z przeprowadzonych ewaluacji będą przygotowywane do końca trzeciego kwartału następującego po roku kończącym okres ewaluowany. Tak długi czas opracowania raportu z ewaluacji wynika z faktu, iż częścią danych nie dysponuje gmina czy jej jednostki organizacyjne, a konieczne będzie pozyskanie ich z Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych). Większość z nich dostępna jest dopiero w połowie roku. Każdy raport podlegał będzie akceptacji Burmistrza, a następnie będzie przedstawiany na najbliższej sesji Rady Miejskiej do zapoznania (tak jak dzieje się to z rocznymi sprawozdaniami np. z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej).

Rys. 8 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne.

IV.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Oszacowanie środków finansowych niezbędnych do realizacji zapisów Strategii Rozwoju jest bardzo trudne. Poza pewnymi ogólnymi założeniami najbardziej niezbędnych działań, powinno się uwzględnić zapisy dokumentów wykonawczych. Uwzględniając tylko zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej do 2026 r. szacunkowy koszt realizacji polityk publicznych to 256 218 744 zł, w tym w poszczególnych latach:

- 55 307 882,89 zł - 2022 r.,
- 43 783 865,80 zł w 2023 r.,
- 51 199 337,64 zł w 2024 r.,
- 52 235 751,74 zł w 2025 r.,
- 53 691 905,84 zł w 2026 r.

Ponadto w ramach opracowywania Strategii Rozwoju przeprowadzono nabór kart przedsięwzięć rozwojowych. W kilku z nich (obejmujących rozbudowy obiektów kulturalnych, rewitalizację parku miejskiego oraz rynku w Janowcu Wielkopolskim, a także rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) oszacowano koszty, które wynoszą łącznie aż 34 525 000 zł.

Samodzielne sfinansowanie przez gminę tak kosztownych inwestycji nie jest możliwe. Tym bardziej, że poza realizacją projektów infrastrukturalnych, gmina kładzie i planuje nadal kłaść duży nacisk na projekty socjalne i społeczne, o charakterze „miękkim”, co również wymaga kolejnych nakładów finansowych. Dla prowadzenia skutecznej i efektywnej interwencji publicznej będą wykorzystywane wszystkie dostępne środki finansowe, pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

Spis tabel

Tab. 1 Informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych płynących przez teren gminy Janowiec Wielkopolski.	29
Tab. 2 Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032.	37
Tab. 3 Karta monitoringu kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032.	38

Spis rysunków

Rys. 1 Obszar strategicznej interwencji w gminie Janowiec Wielkopolski.....	19
Rys. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030.....	21
Rys. 3 Koncepcja rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.	24
Rys. 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Janowiec Wielkopolski.	27
Rys. 5 Wstępna ocena ryzyka powodziowego w obrębie gminy Janowiec Wielkopolski.	34
Rys. 6 Mapa prawdopodobieństwa wystąpienia wartości rocznej KBW poniżej -150mm.	35
Rys. 7 System zarządzania wdrażaniem strategii rozwoju gminy.....	36
Rys. 8 Model wdrażania interwencji publicznych w postaci strategii rozwoju gminy.	40